

**NEVŞEHİR
HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ**

TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Öğr. Gör. Şeyma DEMİREL

HARCAMALAR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

KATMA DEĞER VERGİSİ

Katma Değer Vergisinin Konusu, Mükellefi ve Vergiyi Doğuran Olay

Katma Değer Vergisi, 01.01.1985 yılında yürürlüğe giren üretimden tüketime kadar her aşamada katma değer üzerinden alınan, satışta tahsil edilen vergiden, alıfta ödenen verginin düşölmesine müsaade ettiğı için vergi piramitleşmesine neden olmayan yayılı muamele vergisi mahiyetinde bir harcama vergisidir.

Vergi piramitleşmesi; Dolaylı vergilerin çoğunluğunda vergiden vergi alınması suretiyle tüketicinin katlandığı fiili vergi oranının, kanuni vergi oranını aşması

Yayılı muamele vergisi; muamele vergisi, üretim-tüketim zinciri içinde yer alan satış, bir hizmetin görölmesi, devir ve teslim şeklindeki ekonomik işlemleri konu eder. Bu vergiye değinilen zincirin bir halkasından alınıyorsa toplu muamele vergisi, her aşamasından tahsil ediliyorsa yayılı muamele vergisi denilmektedir.

Katma Değer Vergisi; genel olarak tüm mal ve hizmetleri vergi konusuna alan, üretim aşamasından nihai tüketime kadar tüm iktisadi aşamaları kapsayan çok aşamalı, iktisadi aşamaların her birinde yaratılan değeri kendisine matrah kabul eden bir genel tüketim vergisidir.

Katma Değer Vergisi, Avrupa Birliği Vergisi olarak kabul edilmiş olup, günümüzde pek çok birlik ülkesi ile diğer birçok ülke tarafından uygulanmaktadır.

Verginin matrahı, yani katma değer, uygulanan çeşitli tiplere göre farklılık arz etmektedir.

Bu tipler:

- **Gayrisafi Hasıla Tipi**
- **Gelir Tipi**
- **Tüketim Tipi**
- **Ücret Tipi**

olmak üzere dört tanedir.

Gayrisafi hasıla tipinde satışlardan yatırım malları alışlarının düşülmesine imkan verilmezken,

Gelir tipinde satışlardan yatırım mallarının amortismanının düşülmesine olanak tanınmaktadır.

Tüketim tipinde ise satışlardan yatırım mallarının alış bedelinin tamamının indirilmesine imkan verilmektedir.

Ücret tipinde ise üretimin içinde emeğin payı matrahı oluşturur.

Ülkemizde KDV tipi tüketim tipi KDV'dir.

Katma Değer Vergisini Özellikleri

- Amaç nihai tüketiciyi vergilemek ve devlete düzenli bir gelir sağlamaktır.
- Her aşama vergilendirilir bu nedenle yayılı bir muamele vergisi olarak tanımlanabilir.
- Objektif bir vergidir.
- Tabanı en geniş, en kolay yansıtılabilen ve hasılatı en yüksek vergidir.
- Kanuni mükellefi ile fiili mükellefi (yüklenicisi) ayrı ayrı kişiler olan vergidir.
- KDV'nin nihai yüklenicisi genelde tüketicilerdir.
- Yasal oranı %10 olup uygulanmamaktadır.

Verginin Konusu

KDV, konusu en geniş vergidir.

Katma değer vergisinin konusu Türkiye’de yapılan işlemlerdir.

Katma değer vergisinin konusunun iki unsuru bulunmaktadır. Bunlardan biri belirli bir işlemin yapılması, diğer bu işlemin Türkiye’de yapılmasıdır.

Vergiye Tabi İşlemler

KDV’nin konusuna giren işlemler üç gruptan oluşur:

- Ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler,
- Her türlü mal ve hizmet ithalatı ile,
- Kanunda sayılarak belirtilen türdeki teslim ve hizmetler.

Mal ve Hizmet İthalatı

Uluslararası ticarete konu olan mal veya hizmetlerin vergilendirilmesinde geçerli ilke, mal veya hizmetlerin tüketimlerinin gerçekleştirildiği ülkede vergilendirilmesi olan varış ülkesi ilkesidir.

Bu nedenle yurtdışından ülkemize gelen mal ve hizmetler, bunları ihraç eden ülke tarafından katma değer vergisinden arındırılırken ithalatçı konumdaki ülkemize girişi (ithalatı) sırasında vergilendirilir.

Diğer Faaliyetler Çerçevesindeki Teslim ve Hizmetler

- **Posta, Telefon, Telgraf, Teleks ve Bunlara Benzeri Hizmetler**
- **Radyo, Televizyon Hizmetleri**
- **Spor Toto, Piyango ve At Yarışları ve Diğer Müşterek Bahisler Oynanması**
- **Profesyonel Sanatçıların Yer Aldığı Gösteri ve Konserler Düzenlenmesi**
- **Profesyonel Sporcuların Katıldığı Sportif Faaliyetler, Maçlar ve Yarışmalar Yapılması**
- **Müzayede Mahallerinde ve Gümrük Depolarında Yapılan Satışlar**
- **Boru Hattı ile Hampetrol, Gaz ve Bunların Ürünlerinin Taşınması**
- **Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Birliklerine ve Üniversite, Dernek, Vakıflar ve Mesleki Kuruluşlara Ait veya Tabi Olan İşletmelerin Ticari, Zirai ve Mesleki Nitelikli Teslim Ve Hizmetler**

İŞLEMLERİN TÜRKİYE'DE YAPILMASI

1) Mal Tesliminin Türkiye'de Yapılmış Olması

Mal teslimlerinde, malların teslim anında Türkiye'de bulunması yeterlidir. Yani, malı teslim edenin veya teslim alanın hangi ülkenin uyruğunda bulunduğu önemli değildir. Önemli olan malların teslim anında Türkiye'de bulunmasıdır.

Örneğin; Türkiye'de bulunan bir tüccarın telefonla Almanya'dan mal alıp Irak'a satması, katma değer vergisine tabi olmayacaktır. Çünkü mal tesliminin Türkiye sınırları içinde yapılması gerekir.

2) Hizmetin Türkiye’de Yapılması

Hizmetin Türkiye’de yapılmış sayılması için;

- **Hizmetin Türkiye’de yapılması veya**
- **Hizmetten Türkiye’de faydalanılması**

hallerinden herhangi birinin gerçekleşmiş olması yeterli görülmüş olup, iki halin birlikte aranması gerekmez.

Örneğin; Almanya da bir mimara proje çizdiriyoruz. KDV’ye dahil midir?

Cevap: KDV'ye tabi olmaz. Projenin ya Türkiye'de çizilmesi ya da Türkiye'de faydalanılması gerekir.

Teslim ve Teslim Sayılan Haller

Teslim, bir mal üzerindeki tasarruf hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce, alıcıya veya adına hareket edenlere devredilmesidir.

Bir malın alıcı veya onun adına hareket edenlerin gösterdiği yere veya kişilere vermesi teslim hükmündedir.

Malın alıcıya veya onun adına hareket edenlere gönderilmesi halinde, malın nakliyesinin başlatılması veya nakliyecisi veya sürücüye verilmesi de mal teslimidir.

Dolayısıyla, teslimden anlaşılması gereken şey, bir mal üzerindeki tasarruf etme hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce alıcıya veya onun adına hareket edenlerce alıcıya veya onun adına hareket edenlerce devredilmesidir.

Buna göre, teslimde ana unsurun, teslim konu olan şey üzerindeki tasarruf etme yani **mülkiyet hakkının devredilmesi** olduğu açıkça anlaşılmasıdır.

Bu nedenle bir malın satılmak için konsinye olarak bırakılması veya korunması amacıyla bırakılması, ödünç olarak verilmesi teslim sayılmamaktadır.

Konsinye Satış: Mal kendisine ait olmadığı halde, kendisi tarafından üretilmediği halde, başkaları adına satış yapıp, kazanç elde edilmesine konsinye satış denir.

KDVK'ya göre diğer teslim halleri ve teslim sayılan haller ayrıca sayılmıştır.

Diğer Teslim Halleri

- Bir mal üzerindeki tasarruf hakkının iki veya daha fazla kimse tarafından zincirleme akit yapılmak suretiyle, malın bu arada el değiştirmeden doğrudan sonuncu kişiye devredilmesi halinde, aradaki safhaların her biri ayrı bir teslimdir.
- Su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri şekillerdeki dağıtımlar da mal teslimidir.
- Kap ve ambalajlar ile döküntü ve tali maddelerin geri verilmesinin mutat olduğu hallerde teslim, bunlar dışında kalan maddeler itibariyle yapılmış sayılır.
- Trampa iki ayrı teslim hükmündedir. **(Hem tereyağı verirken KDV hesaplanır, hem buğday alırken KDV hesaplanır.)**

Teslim Sayılan Haller

- Vergiye tabi malların her ne suretle olursa olsun, vergiye tabi işlemler dışındaki amaçlarla işletmeden çekilmesi, vergiye tabi malların işletme personeline ücret, prim, ikramiye, hediye gibi namlarla verilmesi
- Vergiye tabi malların üretilip teslimi vergiden istisna edilmiş olan mallar için her ne suretle olursa olsun kullanılması veya sarfı
- Mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışlarda zilyetliğin devri.

Hizmet ve Hizmet Sayılan Haller

Hizmet, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir.

Bu işlemler; bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi, şekillerde gerçekleşebilir.

Bir hizmetin karşılığının bir mal teslimi veya diğer bir hizmet olması halinde bunların her biri ayrı işlem olup, hizmet veya teslim hükümlerine göre ayrı ayrı vergilendirilirler.

VERGİNİN MÜKELLEFİ VE SORUMLUSU

Verginin Mükellefi

KDV’de mükellef denildiğinde, iki ayrı durumdaki kişi kastedilir. Mükellef grubundan ilki vergiyi tüketiciden satış bedeli ile birlikte tahsil edip vergi dairesine yatırmak durumunda olan mükelleflerdir. Bunlara **kanuni mükellef** denir. Esasında kanuni mükellef vergi yükünü taşımayıp, alıcıdan aldığı vergiyi vergi dairesine yatıran kişidir.

Mükellef grubundan ikincisini, kanuni mükelleflerin sundukları mal ve hizmetin nihai tüketicisi durumunda olan ve vergileri satış fiyatı ile birlikte kanuni mükellefe ödeyen **iktisadi mükellefler** oluşturur.

KDV’nin en son ve asıl yüklenicileri **nihai tüketiciler** olup vergiye onlar katlanmak durumundadır. Kanuni mükellefler iktisadi mükelleflerden tahsil ettikleri vergileri vergi dairesine yatırmak durumunda olduklarından esasen kendi mal ve varlıklarında herhangi bir artış veya azalış meydana gelmez.

KDV Mükellefi

- Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde bu işleri yapanlar
- İthalatta mal ve hizmet ithal edenler
- Transit taşımalarda gümrük işlemine muhatap olanlar
- PTT İşletme Genel Müdürlüğü ve radyo televizyon kurumları
- Her türlü şans ve talih oyunlarını tertip edenler

Vergi Sorumlusu

Vergi sorumlusu kavramıyla, verginin ödenmesinden mükellef dışında kalan ve kanunda sayılan bazı kişilerin muhatap tutulması anlaşılmaktadır.

Vergi sorumlularının yaptıkları şey mükellefin nam ve hesabına tevkif ettikleri vergiyi vergi dairesine ödemektir.

KDV’de vergi sorumluluğu, verginin vergi dairesine ödenmesinden satıcıyı (teslim ve ifada bulunan) değil, alıcıyı (müşteriyi) muhatap almaktadır.

VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Vergiyi doğuran olay, mükellef ile vergi konusu arasındaki ekonomik ve hukuki ilişkinin meydana gelmesidir.

KDV’de vergi konusunun çeşitli şekillerde ortaya konmuş olması, vergiyi doğuran olayın farklı şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Buna göre ;

- Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde, malın teslimi veya hizmetin yapılması
- Malın tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce fatura veya benzeri belgeler verilmesi hallerinde, bu belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesi **(Faturanın mal tesliminden önce düzenlenmesi durumunda faturanın düzenlendiği tarih VDO’dur.)**

Örneğin; Ekim ayında fatura düzenlendi. Ancak mal Aralık ayında tüketiciye teslim edildiğinde vergiyi doğuran olay ne zamandır?

- Kısım kısım mal teslimi veya hizmet yapılması mutad olan veya bu hususlarda mutabık kalınan hallerde, her bir kısmın teslimi veya bir kısım hizmetin yapılması
- Komisyoncular vasıtasıyla veya konsinyasyon suretiyle yapılan satışlarda, malların alıcıya teslimi
- Malın alıcıya veya onun adına hareket edenlere gönderilmesi halinde, malın nakliyesine başlanması veya nakliyecisi veya sürücüye verilmesi
- Su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri enerji dağıtım veya kullanımlarında bunların bedellerinin tahakkuk ettirilmesi
- İthalatta, Gümrük Kanununa göre gümrük vergisi ödeme mükellefiyetinin başlaması, gümrük vergisine tabi olmayan işlemlerde ise gümrük beyannamesinin tescili

MATRAH

Mal teslimi ve hizmet işlemlerinde matrah, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedeldir.

Bedel deyimi, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade eder.

Mal teslimi veya vadeli olması sonucu değıştirmez.

ÖRNEK

Müşteri (M), Kitapçı (K)'dan 12.07.2022 tarihinde satın almış olduğu değeri 140 lira olan kitabın 40 liralık kısmını aynı tarihte nakden ödemiş olup, kalan 100 liralık kısmını 15.09.2023 tarihinde ödemek üzere anlaşmıştır. Mallar sözleşmenin yapıldığı gün (M)'ye teslim edilmiştir.

Vergiyi doğuran olay 12.07.2022 tarihinde teslimle gerçekleşmiştir. Bu nedenle teslim tarihi itibarıyla 140 lira bedel üzerinden KDV hesaplanacaktır.

Matraha Dahil Olan ve Olmayan Unsurlar

Matraha Dahil Olan Unsurlar

- **Yükleme, Taşıma, Boşaltma Gideri**
- **Ambalaj Gideri**
- **Sigorta Giderleri**
- **Komisyon ve Benzeri Giderler**
- **Vergi, Resim, Harç, Pay, Fon Karşılığı vb. Unsurlar**
- **Vade Farkı, Fiyat Farkı, Kur Farkı, Faiz, Prim vb. Unsurlar**

Matraha Dahil Olmayan Unsurlar

1) İskontolar

İskonto genel olarak satıcının alıcıya bazı şartlar altında satış fiyatında yaptığı indirimdir. İskontonun KDV matrahının dışında kalabilmesi için ticari teamüllere uygun olması ve fatura ve benzeri belgeler üzerinde gösterilmesi gerekir.

KDV’de satış rakamı üzerinden yapılan iskontolar KDV matrahına dahil değildir.

Örneğin; Malın satış değeri 1000 TL, iskonto oranı %20 ise hesaplanan KDV kaç TL’dir? (%18)

Cevap

$$1000 * \%20 = 200 \text{ TL}$$

$$1000 - 200 = 800 \text{ TL matrah}$$

$$800 * \%18 = 144 \text{ TL Hesaplanan KDV}$$

2) Hesaplanan KDV

Hesaplanan KDV daha sonraki aşamada yer alan kişiden (müşteri, alıcı vb.) tahsil edilir. Mal veya hizmet bedeli tahsil edilirken fatura ve benzeri belgeler üzerinde gösterilen KDV işletmenin hasılatına dahil bir unsur değildir. KDV devlete ödenmek üzere tahsil edilen ve geçici bir süre işletmede kalan finansal bir kaynaktır.

3) Özel İletişim Vergisi ve Şans Oyunları Vergisi

ÖRNEK

XYZ AŞ tüketici Şeyma'ya KDV hariç 5.000 TL değerinde bir mal satmıştır. Bu mal için ambalaj gideri olarak 25 TL, taşıma gideri olarak 100 TL, sigorta gideri olarak 200 TL, vade fark olarak 75 TL ve ayrıca ticari teamüllere uygun olarak 120 TL'lik bir iskonto uygulamıştır. Bu mal için KDV oranı %18 olduğuna göre ödenmesi gereken KDV'yi hesaplayınız.

CEVAP

KDV'siz Bedel: 5.000 TL

Matraha Dahil Edilen: 400 TL

- Ambalaj Gideri: 25 TL
- Taşıma Gideri: 100 TL
- Sigorta Gideri: 200 TL
- Vade Farkı: 75 TL

Matraha Dahil Olmayan Tutar: 120 TL

KDV Matrahı: 5.280 TL

Ödenen KDV: 950, 4 TL

KDV'de Oran

Katma Değer Vergisi oranı, vergiye tabi her bir işlem için %10'dur.

Cumhurbaşkanı bu oranı 4 katına kadar artırmaya, %1'e kadar indirmeye yetkilidir.

Böylelikle KDV'de çeşitli mal ve hizmet grupları için üç ayrı sabit oran uygulanmak mümkün hale gelmiştir.

- %1
- %8
- %18

%1 Oranına Tabi Bazı Mal ve Hizmetler (1 Sayılı Listedeki Örnekler)

- Bazı tarım ürünlerinin (kuru üzüm, fındık, kestane, ıhlamur, buğday, mercimek, susam, patates vb.) toptan teslimi
- Ekmek, buğday unu ve yufka
- Toptan hallerinde meyve ve sebze teslimi
- Gazete ve dergiler

Örnek

Satıcı S, elindeki mercimeklerin 500 liralık kısmını işyerinde satmak amacıyla alan birinci sınıf tüccar T'ye satmıştır. Hesaplanan KDV kaçtır?

Cevap

Hesaplanan KDV: $500 * \%1 = 5 \text{ TL}$

%8 Oranına Tabi Bazı Mal ve Hizmetler (2 Sayılı Listedeki Örnekler)

- Canlı hayvan ve etleri, kümes hayvanları etleri, balık
- Süt ve süt ürünleri, yumurta, zeytin, kahve, çay, şeker, bal
- Sıvı yağ ve bitkisel yağlar ve tereyağı
- Taze sebze ve meyveler
- Ayakkabı, terlik, çizme, çanta, bavul
- Sinema, tiyatro, opera ve bale giriş ücretleri
- Özel okul ve kreşlerde verilen eğitim ve öğretim hizmetleri
- Mobilya, koltuk, sandalye

Örnek

A, S'den 50 liralık yumurta almıştır. S'nin hesaplayacağı KDV kaçtır?

Cevap

Hesaplanan KDV: Matrah * Vergi Oranı

Hesaplanan KDV: $50 * \%8 = 4$ TL

%18 Oranına Tabi Mal ve Hizmetler (1 ve 2 Sayılı Listeler Dışındaki Mal ve Hizmetler)

Genel oran niteliği arz eden %18 oranı; %1 ve %8'lik oranları taşıyan listede yer almayan veya almakla beraber %18 oranına tabi olacağı açıkça belirtilen mal ve hizmetler öngörülmüştür.

KDV'DE İNDİRİM MEKANİZMASI

KDV'de genel kural;

Mükelleflerin mal teslim ve hizmet satışında tahsil ettikleri '**Hesaplanan KDV**'den mal ve hizmet alımları sırasında ödemiş oldukları fatura ve benzeri belgelerle gösterilen '**İndirilecek KDV**'lerin indirilmesidir.

Hesaplanan Vergi > İndirilecek Vergi = Fark, Vergi Dairesine ödenir.

Hesaplanan Vergi < İndirilecek Vergi = Fark, indirilmek üzere gelecek döneme devredilir.

Örnek

Mükellef M'nin bir aylık dönem içindeki satışları tutarı toplamı (KDV hariç) 10.000 lira alışları tutarı toplamı (KDV hariç) 6.000 lira olsun. Vergi oranı %18 ise KDV durumunu değerlendiriniz?

CEVAP

Hesaplanan KDV: $10.000 * \%18 = 1.800$ TL

İndirilecek KDV: $6.000 * \%18 = 960$ TL

Hesaplanan Vergi > İndirilecek Vergi: Fark vergi dairesine ödenir.

Ödenecek Vergi: $1800 - 960 = 840$ TL

KATMA DEĞER VERGİSİNDE MUAFİYET VE İSTİSNALAR

1) MUAFİYETLER

Vergiden muaf konumundaki kişiler gerçekleştirdikleri teslim ve ifalar nedeniyle KDV hesaplamayacaklar ve müşteriden KDV tahsil etmeyeceklerdir.

A) Türkiye’de İkamet Etmeyen Yolcu (Turist) Muafiyeti

Bu muafiyetle Türkiye’den mal satın alarak yolcu beraber eşyaları (bavul ticareti) yurtdışına çıkartılan özellikle turist konumundaki kişilerin satın aldıkları (tüketim miktarıyla sınırlı) mallar dolayısıyla yüklendikleri KDV yükünün ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Böylelikle özellikle turistlerin daha fazla alışveriş yaparak ülkeye döviz bırakmaları öngörülmektedir.

Türkiye dışına çıkartılmayan yurt içinde tüketilen yiyecek ve içecek türündeki malları satın alan yolculara muafiyet uygulanmaz.

Örneğin; bir kişi Türkiye’deki seyahati sırasında Türk hamamına gitmiş ve bir şişe şarap alıp içmişse, bu tüketimlerden dolayı muafiyetten yararlanmayacaktır. Çünkü tüketim Türkiye’de gerçekleşmiştir.

Ancak satın aldığı bir şişe şarabı Kapadokya şarabını olduğu gibi yurt dışına çıkartırsa bu şarap için muafiyetten yararlanabilecektir.

Türkiye’de ikamet etmeyen yolcuların Türkiye dışına götürdükleri mallar (yolcu beraberli eşya ihracı veya bavul ticareti kapsamında ihracat) nedeniyle malı satın aldığı kişilere ödedikleri vergilerin kendilerine iade edilmesi öngörülmüştür.

Yurtdışına çıkartılan malların üzerindeki KDV iki yöntemle vergiden arındırılabilir.

- Satıcıların malların teslimi sırasında alıcılardan KDV almaması
- Satıcıların malların teslimi sırasında alıcılardan önce KDV tahsil etmeleri, mal Türkiye dışına çıkarılmasını takiben verginin gümrükte elden veya müşteri ülkesine gittikten sonra banka veya havale yoluyla doğrudan iade edilmesi.

Muafiyetten yararlanılabilmesi için aşağıdaki şartların topluca sağlanması gerekir:

- **İstisnadan yararlanacak kişilerin Türkiye’de ikamet etmemesi**
- **Satışın belirli kişiler tarafından yapılması:** Satış işleminin gerçek usulde KDV mükellefi durumundaki satıcılardan gerçekleştirilmesi
- **Malların belirli sürede yurtdışına çıkarılması:** Satın alınan mallar, fatura tarihinden itibaren 3 ay içinde yurt dışına çıkartılmalıdır.
- **Harcamanın belirli parasal sınırı aşması:** Malın faturada gösterilen KDV hariç bedelleri toplamının en az 100 liranın üzerinde olması gerekir.

B) Bazı kamu Kurumları ile Kamu Yararına Faaliyet Gösteren Kuruluşlar Muafiyeti

Aşağıda belirtilen kurumlar sundukları kültür eğitim ve sosyal amaçlı teslim ve hizmetler nedeniyle vergiden muaf kılınmışlardır.

- **Genel ve özel bütçeli daireler, İl Özel İdareleri, Belediyeler, Köyler**
- **Üniversiteler**
- **Döner Sermayeli Kuruluşlar**
- **Siyasi Partiler, Sendikalar**
- **Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları**
- **Kamu Menfaatine Yararlı Dernekler**
- **Cumhurbaşkanlığınca Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıflar**

C) Diğer Muafiyetler

- **Esnaf Muaflığı**
- **Basit Usulde Vergilendirilenler Muaflığı**
- **Serbest Meslek Erbabı Muaflığı**
- **Gerçek Dışı Usulde Vergilendirilen Çiftçi Muaflığı**
- **Askeri Fabrika, Tersane ve Atölye Muafiyeti**
- **Yabancı Devlet Muaflığı**
- **Meslek Kuruluşları Muaflığı**

İSTİSNALAR

KDV’de istisna teslim edilen malların veya ifa edilen hizmetin taşıdığı özellikler nedeni ile KDV hesaplanmaması dolayısıyla tahsil edilmemesi esasına dayanır.

A) İhracat İstisnası

Uluslararası değişime konu olan mallarda dolaylı vergiler itibariyle vergileme hakkı ithalatçı (malın vardığı) ülkeye aittir. Bu nedenle ihraç konusu mallar için aynı vergileme hakkından hareketle ihracat istisnası getirilerek bu malların dolaylı vergi yükünden arındırılması amaçlanmaktadır.

O halde ihracat istisnası mal ve hizmetlerin uluslararası ticaret itibariyle varış ülkesinde vergilendirilmesi prensibini hayata geçiren bir uygulama biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

İhracatı teşvik amacıyla uygulanan ihracat istisnası ihraç olunan malın yurt dışındaki müşteriye KDV'siz olarak teslimine ilaveten ihracatçının ihraç ettiği mallarla ilgili yüklendiği ancak indirim yoluyla gideremediği KDV'nin iadesini içerir. Bu işlemler sonucunda ihraç olunan mal tamamen KDV'den arındırılmış olur. Bütün mükelleflerde KDV oranı aynı olsa, ihracatta KDV istisnasına gerek olmazdı.

Örnek

İhracatçı A, piyasadan KDV dahil 118.000 liraya satın aldığı malları 150.000 liraya yurt dışı müşteriye satmıştır.

A ihracatını gerçekleştirdiği malları yurt içinden tedarik ederken 100.000 liralık mal için ödediği 18.000 liralık KDV'yi, iade almak veya devlete olan borçlarına mahsup ettirmek hakkına sahiptir. 150.000 liralık ihracat satışı nedeniyle yurt dışındaki müşteriden KDV tahsil etmesi söz konusu değildir.

B) Diğer İstisnalar

- **Banka ve Sigorta Muameleleri Kapsamına Giren İşlemler İstisnası**
- **Konut İnşaat Taahhüt İşleri İstisnası**
- **Uluslararası Taşımacılık İstisnası**
- **Diplomatik İstisna**
- **Boru Hattı ile Yapılan Taşıma Hizmetleri İstisnası**
- **Özelleştirme Kanunu Kapsamındaki Teslimler İstisnası**
- **Devir İşlemleri İstisnası**

VERGİLENDİRME USULU, BEYAN, TARH VE ÖDEME

KDV açısından vergilendirmede sadece gerçek usul öngörülmüştür.

GERÇEK USUL

Kanunda aksi belirtilmediği sürece mükelleflerin gerçek usulde vergilendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Gerçek usul yaratılan gerçek katma değeri ortaya çıkarıp vergilendirme imkanı veren bir vergilendirme biçimidir. Bu usule göre gerçek katma değer vergisinin ortaya çıkartılmasında takip edilmesi gereken sıra ve aşamalar şu şekildedir:

Birinci Sıra: Mükelleflerin vergiye tabi işlemleri üzerinden KDV'nin hesaplanması (Hesaplanan Gerçek Vergi)

İkinci Sıra: Vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan KDV'den alış belgelerinde gösterilen KDV'lerin indirilmesi (İndirilecek Gerçek Vergi)

Üçüncü Sıra: İndirimden sonra vergi kalırsa (gerçek vergi) bunun beyan edilerek ödenmesi

Örnek

Mükellef A, bir vergilendirme döneminde 300 liralık mal satmış ve aynı dönemde 200 liralık mal alışı gerçekleştirmiştir. (Vergi oranı %18) Ödenecek vergiyi bulunuz?

Cevap

Hesaplanan Vergi: $300 * 0,18 = 54$ TL

İndirilecek Vergi: $200 * 0,18 = 36$ TL

Ödenecek Vergi: 18 TL

Gerçek Usule Tabi Olanlar

- Gerçek usulde vergilendirilen ticari, zirai ve serbest meslek erbapları
- Kurumlar vergisi mükellefleri
- KDV konusuna giren işlemleri (örneğin ithalat) yapan gerçek ve tüzel kişiler

KDV'ye tabi olan kişiler birlikte değerlendirildiğinde; gelir veya kurumlar vergisine tabi olmayan herhangi birinin, KDV'ye tabi olabileceği (örneğin, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü kurumlar vergisi mükellefi olmadığı halde KDV mükellefidir.) gibi gelir veya kurumlar vergisine tabi olan herhangi birinin KDV mükellefi olmayabilecektir. (örneğin, ücret gelirinden dolayı gelir vergisine tabi olan kişi KDV'ye tabi değildir.

Gerçek Usulde Vergilendirme Dönemi

Gerçek usulde vergilendirmede vergilendirme dönemi (beyan dönemi) takvim yılının üçer aylık dönemleridir. Ancak, Maliye Bakanlığı'na üçer aylık vergilendirme dönemi yerine birer aylık vergilendirme dönemi tespit yetkisi verilmiştir.

Maliye Bakanlığı bu yetkisini kullanarak vergilendirme dönemini genel olarak birer aylık dönemler olarak belirlemiştir.

VERGİNİN BEYANI

Mükellef veya Sorumlu Tarafından Beyan

Herhangi bir vergilendirme döneminde, vergiye tabi işlemi bulunmasa bile mükelleflerin beyanname verme mecburiyetleri vardır. Amaç vergilendirme dönemi itibariyle devrolan KDV'nin izlenmesinin mümkün kılınması ve dönemler arasındaki bağlantının kurularak kopmanın önüne geçilmesidir.

Bu mecburiyet gerçek usulde vergilendirilenler için geçerlidir. Sorumlu sıfatıyla beyanname verenler için ödenecek vergi yoksa mecburiyette yoktur.

Beyanname çeşitleri şunlardır:

Kanuni mükellefler için **(1)** nolu beyanname

Vergi sorumluları için **(2)** nolu beyanname

Beyanname Verme Zamanı

KDV’de beyan zamanı vergilendirme usullerine göre farklılık arz etmektedir.

1) Normal Mükelleflerde

Faaliyete Devam ve İşe Başlama Halinde Beyan: Vergilendirme dönemi bir aylık olduğunda, bir aylık işlemlerle ilgili beyanname **takip eden ayın 26. günü akşamına** kadar verilebilir.

Örneğin; Şubat 2020 ayının beyannamesi, 1-26 Mart 2020 tarihleri arasında verilebilir.

İşi Bırakma Halinde Beyan: İşi bırakma halinde beyanname verme süresi işin bırakıldığı ayı takip eden ayın 24. günü akşamına kadardır.

2) Vergi Sorumluluğunda

KDV açısından KDV kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar bir aylık süre içinde tevkif ettikleri vergileri bir aylık vergilendirme dönemini takip eden ayın 26. günü akşamına kadar beyan etmek zorundadır.

VERGİNİN ÖDENMESİ

KDV, mükellefler veya vergi kesmekle sorumlu tutulanlar tarafından aşağıda belirtilen süreler içinde ödenmek zorundadır.

Bir aylık vergilendirme dönemine ait vergi, vergilendirme dönemini takip eden ayın 26. günü akşamına kadar,

Üç aylık vergilendirme dönemine ait vergi, ilgili üç ayı takip eden ayın 26. günü akşamına kadar,

Vergi sorumluları kesintinin yapıldığı ayı takip eden ayın 26. günü akşamına kadar